

Tallinna Õpetajate Seminari vilistlaste kokkutulek

16 juunil 1983 Tallinnas.

Tallinna Õpetajate Seminar töötas oma esimesel (kolmest) perioodil 11 aastat (1919-1930). Selle aja jooksul hakkis ta välja 9 lenda, 6-klassilise algkooli õpetajaid, kogusummas umbes 400, arvestamata pedagoogilisi kursusi, mis töötasid seminari juures.

Sellest ajast on möödunud ühtedel vilistlastel rohkem, teistel vähem kui 60 tegusaastat. Pensionieas inimesi ei pane käsi rüppe. Ta leiab mingi huvitava tegevuse ja mõistab jõudehetkeid, elus kordasoodetu ja oleda üle. Temale meenuvad lapseiga, koolipõlv, kõige rohkem aga elutöö saavutused. Kõigest sellest on hea meeldida üksi olles, veelgi parem aga koos koolikaaslastega.

Sellest ideest haaras kinni III lenu vilistlane Ailee Viher (Henning). Tema initsiatiivil moodustus organiseerigrupp, koostati kokkutuleku kava ja määrati kindlaks aeg. 16 juunil teostas see plaan armsas-saanud koolimajas, Vene tän. 22.

Seminari vilistlased, nüüd juba eakad inimesed, tulid kokku, et üheskoos meenutada koolipõlve, koolikaaslast ja õpetajaid. Kokku tulid need, kelle tervislik seisund lubas. Neid oli üle 80.

Kokkutuleku avas Ailee Viher. Ta meenutas sügavate sõnadega seminari-päivi. Tänas kokkutulnuid ja meenutas neid koolikaaslast, kes olid surnud, sõjas langenud või tapetud. Neid mälestati vaikse leinaseisakuga. Seejärel kõlas otsekui ühest suust K. Tünnipuu „Troost“

("Muru kasvab mulda peale").

Päevakohane kōne oli A. Ilveselt (Ilend), milles anti pōgus ülevaade Tallinna Õpetajate Seminari tegevusest, tema õpetajatest ja õpilastest. Seminar avati oktoobris 1919. Ta oli 6-klassiline ja baseerus 6-klassilisel algkoolil, andes oma kasvandikele täieliku gümnaasiumi hariduse. Kuna koolil oma maja ei olnud, hakati tööle Tallinna Tütartlaste Kommeris - gümnaasiumi ruumides (Estonia praia 10). Esimeseks direktoriks oli Villem Nann. Pärast kooli tööle, lahkus ta vürsti Tartusse teisele tööle. Uueks direktoriks sai Hans Roos. 1920. a. sai seminar uue kodi Vene tän. 28 asitavas koolimajas, kus varem oli töötanud linna kõrgem algkool. Vürsti lisandus teine koolimaja, mis asetses samas tōnases, majas nr. 31. Nendes ruumides töötas seminar 1940. aastani.

Seminari õpetajaskond oli komplekteeritud selle aja parematest õpetajatest, neist kellel suurem pedagoogiline vilumus ja väljapaistvam ühiskondlik positsioon.

Direktor Hans Roos oli õpilaste lemmik ja seminari hing. Selle maine oli ta ära teeninud südamliku ja hoolitseva suhtumisega oma kasvandikesse. Õpetajana oli ta huvitav ja originaalne. Tema õpetatud ained, pedagoogika ja psühholoogia, omaandisid õpilased põhjalike lt.

III lennu klassijuhatajanna olevat ta kutsunud õpilased oma koju kōhile, käinud kõikide õpilaste kodudes, neudega vastlasõitu tegevus ja ekskursioonidel. Sellega olevat ta andnud oma kasvandikele klassijuhataja tööks väga head eesküju.

Teine õpilaste lemmik oli ajalooõpetaja Mihkel Välbe. Tema oskas ajalugu õppeainena huvitavaks teha, aretlevate küsimustega kõiki õpilasi aktiveerida ja mõtlema panna. Paljud tema kasvandikud on öelnud, et koolis ajalugu õpetades on nad eduga kasutanud tema õpetamismeetodit. Esimeseks emakeele õpetajaks oli Timotheus Kuusik, selle aja üks paremaid keele ja kirjaanduse tundjaid. Tema vahet-
arid välja Mart Laurman ja August Öunapuu. Matemaatikad õpetasid Viktor Päss, Kristjan Brüller, Alfred Luik. jt.

Maateadust õpetas Jakob Kents, kes oli oma ala entusiaste ja maateaduse õpiku autor. Tema õpetamine seostus tihedalt loodusevaatlustega ja ekskursioonidega. Teine samalaadne õpetaja oli Julius Kalkun (hiljem Kaljuvee), kes õpetas loodusteadust, s.o. botanikat, Zooloogiat ja mineraloogiat. Viimast ainet enda kirjutatud õpiku järgi. Tema käe all õpiti määrama taimi, tegema herbariume ja mikroskoopilisi preparaate. Ekskursioonid ja loodusvaatlused olid sagedased.

Joonistamist õpetasid väljapaistvad kunstnikud August Jansen, Kristjan Raud ja Paul Sepp. Sama võib öelda laulu- ja muusikaõpetajate August Topmani, Tuudar Vettiiku ja Johannes Mluda (hiljem Helila) kohta. Viimase õpetas „Estonia“ orkestrant Strobel, klavuri-õpetajaks oli Marie Visnapuu.

Käsitööd õpetasid tütarlastele oma ala parim asjatundja Anni Varma ja Aurelie Soo. Poiste käsitööõpetaks olid Voldemar Thal ja Teodor Ussisoo. Viimane oli kõrge kvalifikatsiooniga spetsialist.

Tööle tuli ta vahest frakis, peas silinder ja kepp käis. Tööl olles kandis ta kitlit.

Võimlemist tütarlastele õpetasid Elli Püümets ja Anna Raudkats. Viimane oli üks esimesi kõrgharidusega naisõpetajaid ja eesli rahvatantsude tuntud viljeleja ning looja. Võimlemist poistele õpetasid Soodla, Ernst Idla ja kolonel Rossländer. Tänu zelnimetatud õpetajatele on seminaristidest saanud tublid õpetajad ja kasvatajad.

Seminari kasvandikud (esimese kolme lennu ulatuses) olid maa- ja linna lapsed. Ealt olid nad 17-22 aastased ja paljudel oli edasiõppimise võimaluste puudumise tõttu olnud õppimises pikk vaheaeg. Sõis äkki ilmus ajalehtedes „röömüsonum“; Tallinnas avatakse Õpetajate Seminar... Õppimine tasuta, kehvematele stipendium. Sellele reageeriti kohe ja nii saadi seminari õpilaseks. Tuldi kõigist algastme koolidest: kihelkonnakoolist, ministeriumi koolist, 6-kl. algkoolist, kõrgemast algkoolist j.n.e. Kõigi nende haridustase oli erinev, võeti vastu ilma katseteta. Hilisematel lendudel aga oleval olnud võistlusi, ühele kohale oli 2-5 soovijat.

Esimeste seminaristide õppetingimused olid rasked. Stipendiume jätkus vähestele. Elatamiseks tuli leida tööd. Abi tuli dir. H. Roosilt. Ta avas seminari ruumes raamatuköitmisbüroo. Leidsid neid, kes andsid tööd ja nii teenisid õpilased raha raamatute köitmisega. Kuuldu kohaselt oleval teenistus olnud hea. Ka paei H. Roos lehte kuulutuse teatega, et seminaristid annavad järeleaitamistunde.

Nii said vanemate klasside õpilased elatist. Suvevaheajal tegid õpilased jõukohast tööd oma kodus, lõikasid turvast j.n.e. Koolil internaat'i polnud. Parem oli neil, kes elasid onude-tädide juures, teised elasid 1-2 kaupa üürikorterites.

Pärast seminari lõpetamist siirdusid noored õpetajad 6-klassilisse algkooli, kus oldi võimeline õpetama kõiki koolis ettenähtud õppeaineid. Mõnedel oli töökoha leidmisega raskusi, tuli käia valimistel, enne kui „näkkas“. Seminaristid olid kohtudel lugupeetavad õpetajad. Nad kasvasid lapsi andumusega ja olid aktiivsed seltskonnategelased. Väiksem osa seminariste siirdus muule alale. Nende hulgas oli ülikooli õppejõude, arste, juriste, kirjanikke ja ajakirjanikke, õpikute autoreid, üks näitleja, ooperilaulja, maalikunstnik ja üks tippsportlane.

Teine päevakorrapunkt koosnes esindajate sõnavõttudest. Need sisaldasid konkreetseid andmeid lendude kohta, näitasid milline on olnud lennukaaslaste soatus, mida nad on saavutanud j.n.e. Neid andmeid esitasid lendude järjekorras: A. Ilves, E. Liivand, A. Viher, E. Pärnamägi, U. Samm, L. Alborg, A. Kurve, U. Saunorg ja H. Kesa. Tervitasi ka mitmed koolikaaslased, kes isiklikult ei saanud koosviibimisest osa võtta.

Kokkutuleku sõnalist osa vaheldasid ja kaunistasid isetegevuslõksud laulud ja deklamatsioonid vilistlaste esituses ning kandlemängijate ansambel Kunstitegelase Els Roode juhatusel.

Kokkutulek lõppes lõbusa koosviibimisega.